

LANGTIDSPLAN

2015 -2019

Ganddal
Barnehage

NÅR STARTEN ER GOD

Innhold i planen

Velkommen til Ganddal barnehage s 4

Visjon s 4

Drømmen s 5

Verdigrunnlag og kjeneoppgaver s 7

Ganddal barnehage vil satse på s 9

Cos, Trygghets sirkelen s 11

Lek s 13

Språk og språkstimulering s 15

De minste barna i barnehagen s 16

Flerspråklige og flerkulturelle barn s 17

Barnehagen sine samarbeidspartnere s 17

5 åringer i barnehagen s 18

Overgang barnehage –skule s 19

Miljø fyrtårnet s 19

Foreldresamarbeid s 20

Arbeidsmål og kompetanse heving. S 23

Ganddal barnehage vil være med å gi barna del i den gode barndommen.

DEN GODE BARNDOM

En god barndom er gode venner og tid til lek

En god barndom er fylt av kjærighet og trygghet

En god barndom er full av variasjon og utfordringer

En god barndom er rik på opplevelser, glede og humor

En god barndom gir barnet opplevelse av å være betydningsfull og akseptert

En god barndom er frihet til å utforske og tid til å bearbeide opplevelser og følelser

En god barndom er møte med voksne som har glede av å gå inn i samspill med barnet

En god barndom gir barnet tro på seg selv, fremtiden og sine medmennesker

En god barndom er en barndom der barnets glede og sorg blir tatt på alvor

En god barndom er en barndom der barnet opplever positiv bekreftelse på egen undring og spørsmål

Barndommen er en livsfase som ikke kan forseres eller tas igjen.

Barndommen har egenverdi. Den må få sin tid.

VELKOMMEN TIL GANDDAL BARNEHAGE.

Ganddal barnehage er en kommunal barnehage som ble bygget på Kvål i 1976. Den ble utvidet etter hvert, og siste utbygging var administrasjonsbygget som stod ferdig i 2010.

Våren 2015 fikk vi og en gapahauk/ grillhytte nede ved Stokkelandsvatnet som vi kan benytte i utelek og som turmål.

Vi har ca 70 barn i barnehagen, og ca 17 ansatte.

Vi har valgt å lage en langtidsplan som skal sei noe om vårt pedagogiske arbeid fire år framover. Det vil være en sikring på at vi skal jobbe med utvikling på mange områder og sikre kvalitetsplanen til Sandnes kommune. Vi har og utarbeidet en progresjonsplan i fht fagområdene som vil ligge i langtidsplanen. Så lager vi en kort årsplan som bare er for dette året og hva vi jobber spesielt med dette året. Det vil også bli laget et informasjonshefte som går på praktiske ting som er godt å vite. Alle disse dokumenta vil bli liggende på heimesiden slik at alle har tilgang til dei.

Heimesiden sin adresse er:

<https://www.sandnes.kommune.no/Globalmeny/om-kommunen/Administrasjonen/Oppvekst-barn-og-unge/Barnehager/Kommunale-barnehager/Ganddal-barnehage/>

Ganddal barnehage strekker seg mot å bli den «gode barnehagen» ut fra vår visjon.....

NÅR STARTEN ER GOD.....

I vår barnehage betyr det at vi vil legge til rette, og strebe etter at alle «starter» skal være gode. Starten på barnehagetida, starten på dagen, starten på møtet, på måltidet, på samlingen på turen. Så tror vi at vi har fått et godt grunnlag til å bygge videre på resten av tida.

Visjon til Sandnes kommune - MODIG, ROMSLIG og SUNN

Modig - fordi vi prøver ut nye metoder og gir tilbakemeldinger.

Romslig - fordi vi er løsningsorienterte og inkluderende med alle, for alle har noe å bidra med.

Sunn - fordi vi har et godt og sunt miljø, vi samarbeider og har et sunt kosthold. Vi er mye ute.

Barnehagen skal være et godt sted å være.

Barnehagen sitt samfunnsmandat:

Ganddal barnehage bygger sin virksomhet på Barnehageloven og Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver og på Sandnes kommune sine planer for barnehage. Dette innebærer at vi i og samarbeid og arbeider i forståelse med hjemmet, vi skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, vi skal fremme læring og ha dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, andre, og naturen. De skal ha rett til medvirkning ut fra forutsetning og alder. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt og anerkjenne barndommens egenverdi. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering (Barnehageloven §1 Formål).

Høsten 2014 laget personalet « Drømmen vår for Ganddal barnehage» . Den vil vi fortsette å ha som «drøm», og som mål for arbeidet vårt.

DRØMMEN

Vi drømmer om at Ganddal barnehage skal være:

- Ein barnehage der alle voksne og barn er tilstede med heile hjertet og hodet sitt, heile dagen.
- En barnehage som er fylt med smil, latter, glede og humor.
- En barnehage som alle blir verdsatt i, - for den de er.
- Vi ønsker en barnehage som tenker barna sitt beste i alle situasjoner.
- En barnehage som møter alle med smil og respekt.
- Vi ønsker at alle blir sett, hørt og forstått.
- Vi ønsker at barnehagen skal være en læringsarena på mange ulike områder.
- Vi ønsker engasjerte voksne som bryr seg om den enkelte.
- Vi ønsker en velorganisert barnehage som har systemer og rutiner til beste for barn, foreldre og ansatte.
- Vi ønsker en barnehage som samarbeider godt med foreldrene.
- Vi ønsker en god, åpen dialog med alle. Der vi tek opp ting med den det gjeld.
- Vi ønsker å gi og ta imot konstruktive tilbakemeldinger.
- Vi ønsker en barnehage der vi tar vare på hverandre.
- Vi ønsker en barnehage som hjelper barna å få vennekompetanse.
- Vi ønsker en barnehage som tenker heile barnehagen som en barnehage.
- Vi ønsker alle å gi det lille ekstra for andre.
- Vi ønsker å være romslig / rause ovenfor barn, foreldre og kollega.
- Vi ønsker å være trygge, stabile voksne, som viser glede og humor.
- Vi ønsker å være trygge voksne som har fokus på barna sine behov.

- Vi ønsker at alle skal være lyttende, og tolke det som blir sagt i beste mening.
- Vi ønsker å ha en åpen kultur der vi kan gi og ta tilbakemeldinger.
- Vi ønsker en barnehage der vi samarbeider, for barnet sitt beste.

VI VIL LEGGE TIL RETTE FOR AT BARNEHAGEN SKAL VÆRE ET GODT PEDAGOGISK MILJØ PÅ RAMMEPLANENES PREMISSE GJENNOM Å:

Vi vil ta vare på hele barnet ved at **omsorg, danning, lek og læring** går hånd i hånd. Vi vil legge til rette for at barn er forskjellige og lærer på forskjellige måter. Vi vil være bevisste på læring som skjer gjennom lek.

Vi vil bygge på trygghet, annerkjennelse, respekt og omsorg

Barn og voksne skal være betydningsfulle og føle seg verdsatt. Alle skal bety noe, og oppleve at det er viktig, at akkurat de er her. Vi vil gi barna gode muligheter for en allsidig utvikling, læring og en god selvfølelse. De skal vite at de ER og KAN noe. Vi legger vekt på å skape gode forhold barna i mellom, mellom barn og voksne og de voksne i mellom. Vi vil at både barn og personalet skal bli gode venner, gi og motta omsorg, ha respekt for andre og være glade for å være sammen. Vi vil at barna skal bli hørt og tatt med på råd i utformingen av hverdagen. Store deler av dagen får de bestemme hva de vil gjøre. Vi vil ta barna på alvor ved å lytte aktivt, observere, bruke barnesamtaler med de elste, samtale i grupper og presentere nye aktiviteter og tilbud for å utvide barnets leke- og læringspotensial og ved å bruke barnehagens progresjonsplan aktivt.

Hvert barn skal utvikle seg til å bli den beste av seg selv.

Verdigrunnlag og kjerneoppgaver til barnehage jmf rammeplan kap 1.

Danning

Hva sier rammeplanen 	Danning er en livslang prosess. Den handler om evne til å reflektere over handlinger og væremåter og skjer i samspill med andre mennesker.
Hva vil Ganddal barnehage 	Danning er det som gjør oss til den vi er/blir. Vi vil oppfølge planens intensjon gjennom å være tilstede for barna, veilede dem, lytte og samtale med dem, gi dem gode opplevelser, lære dem å gi og ta.
Tiltak barn 	Gode møter mellom barn og voksne gjennom dagen. Veilede og hjelpe til i konflikter. Oppleve gylne stunder og gode opplevelser. Lære å lytte og vente på tur. Trene på sosial kompetanse. Få tilbakemeldinger. Barnesamtaler.
Tiltak voksne	Kompetanse hos voksne. Rollemodeller.
Evaluering /refleksjon	Avdelingsmøte /ledermøte vår og høst.

Omsorg

Hva sier rammeplanen 	Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg. s 23
Hva vil Ganddal barnehage 	Hvert barn som kommer til barnehagen skal føle seg velkommen for den det er, og skal møtes med omsorg, lydhørhet, nærhet innlevelse og samspill. Samtidig er det god omsorg at barna lærer å ta hensyn til andre og kunne fungere i et fellesskap. Vi vil være tilstede for barna. Hvert barn er unikt.
Tiltak for barn	Møte barnet med annerkjennelse og respekt, blikkontakt, lære navnet sitt, positiv berøring, gode opplevelser. Samtaler med barn. Gi barna gode daglige møter. Følge progresjonsplan. Sikre gode relasjoner. Samarbeide med/kontakte PPT og barnevernet ved behov.
Tiltak for voksne	Kompetanse hos personalet. Rollemodeller. Lage miljø som er preget av glede, humor kreativitet og omtanke for fellesskapet.
Evaluering /refleksjon	Planleggingsdag/personalmøter/foreldresamtaler .

Lek: Systematikk og improvisasjon

Hva sier rammeplanen 	Leken skal ha en sentral plass. Den har egenverdi og er den grunnleggende livs- og læringsform som barna kan uttrykke seg gjennom.
Hva vil Ganddal barnehage 	Legge stor vekt på lek. Ha lekende barn og voksne. Utvikle barnets leke repertoar. Utvide leken og den sosiale utvikling.
Tiltak	Tid og rom til frilek gjennom hele dag, inne og ute. Tilrettelegge det fysiske miljø og endre det ved behov. Gi barna inntrykk, til å bearbeide gjennom lek. Felles opplevelser til inspirasjon. Fester og markeringer. Ha mye og godt leke materiale.
Tiltak voksne	Leke kompetanse. Være tilstede. Støtte barn i leken. Hjelpe å utvikle leken. Tilrettelegge lek. Ha leke kompetanse.
Evaluering /refleksjon	Planleggingsdag.

Læring:

Hva sier rammeplanen 	Vi skal støtte barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær. Personalet må ha et aktivt forhold til læringsprosessene. Vi vil at barna skal bli glade i kunnskap.
Hva vil Ganddal Barnehage 	I barnehagen vil vi ha tilstedeværende voksne som er våkne for barnets interesser og læring i hverdagen og i lek. Være bevisst sammenhengen mellom lek og læring. Barn lærer gjennom alt de erfarer og opplever.
Tiltak	Tema - formell læring. Uformell læring i lek og aktiviteter, progresjonsplan. Tilgang på mange bøker og IKT for å søke kunnskap. Utnytte uformelle daglig aktiviteter og situasjoner . Læring gjennom lek. Undre og filosofere i lag.
Tiltak for voksne	Bevisste, tilstedeværende, motivere, engasjerte voksne som planlegger læring i alle situasjoner.
Evaluering/refleksjon	Basemøter /ped.ledermøter.

Implementering /Lærende organisasjon.

 Hva sier rammeplanen	Systematisk vurderingsarbeid legger grunnlaget for barnehagen som lærende organisasjon. Viktig å sette ord på og reflektere over kunnskap, praksis og teori.
 Hva vil Ganddal barnehage	Vi vil ha personal som er faglig sterke, kan sin teori og praksis og som er endringsvillige. Ganddal barnehage vil være en lærende organisasjon, det vil si en organisasjon i stadig utvikling.
Tiltak	Vi vil bruke personalmøter og andre interne møter til refleksjon, evaluering og faglig oppdatering. Lære av hverandre. Dele erfaringer, samarbeid. Ansatte er faglig oppdaterte. Kurs for videreutvikling.
Evaluerings/refleksjon	Personal og avdelingsmøte, refleksjonsmøte, utviklingsamtaler. Planleggingsdag. Veiledning.

Ganddal barnehage vil satse på :

Gode og trygge relasjoner:

Barnehagen sin viktigste kvalitet ligger i relasjonen mellom personalet og barn og relasjonene mellom barn - barn og voksen - voksen.

Vi vil at **gode relasjoner** skal være en god byggestein for alt arbeidet. Stikkord for hva vi legger i gode relasjoner er:

Vi er interesserte i alle mennesker og vil bli kjent med dei.

Likeverd - alle er like viktige. Det viktig at akkurat du er her. Vi må kunne være aksepterende, å kunne lytte, å kunne være innlevende, å kunne være bekræftende.

Anerkjennelse - Vi anerkjenner alle. Vi må skape respekt og forståelse for andre, seg selv og andre sin tankegang, følelser, handle- og være måte.

Selvledelse - Alle voksne har rett til, og det blir forventet at de kan ta avgjørelser som er til det beste for barnet. Barna får hjelp og støtte til å ta gode avgjørelser

Nysgjerrig - det er ved å være nysgjerrig at barn og voksne lærer. Skal vi virkelig forsøke å forstå andre og oss selv, må vi møte dem og oss selv med nysgjerrighet. Flere svar gir økt forståelse og forebygger misforståelser og fremmedfrykt. Vi kan bidra til å styrke andres selvbilde med å vise oppriktig nysgjerrighet og interesse for dem, samtidig som vi kan lære noe av dem. Vi er nysgjerrige ved å stille spørsmål som: Hvorfor det? Hva tror du? I tillegg skal vi undre oss og være nysgjerrig på det som er rundt oss og det som vi erfarer. Vi skal sammen søke etter svar på spørsmål som barn stiller, og som vi sammen undrer på.

Alle kan Vi kan mer enn det vi selv tror, eller i det minste klarer å innrømme. I møte med andre kan vår kompetanse synliggjøres, og bekrefte oss som betydningsfulle og kompetente mennesker. Dette er viktig for selvfølelsen og selvbildet vårt. Alle kan ikke alt. Vi er unike som mennesker, og vi har mye å lære av hverandre, hvordan andre gjør ting og hvorfor de gjør som de gjør.

Hjertelig viser at vi bryr oss om hverandre på en ekte og omsorgsfull måte. For å være hjertelig i våre valg må vi ha kontakt med hjertet vårt, hjertefølelsen kan trenes opp og det gjøres i samspill med hverandre. Vi må alle trene og øve for å kunne være forbilder for hverandre. Vi kan vise at vi bryr oss ved å dele gode erfaringer. Vi vet at vi blir rikere av å dele. Vi vil at barn og voksne skal gjøre det som er rett og ikke nødvendigvis det som er lett. Vi skal vise at vi bryr oss ved å være nysgjerrige og vite at alle kan. Vi skal være tøffe nok til å spørre, og til å si stopp. I Ganddal barnehage ønsker vi hverandre bare godt og har hjertelige intensjoner i det vi driver med.

Vi vektlegger at alle skal få være unike, samtidig som vi skal lære å ta hensyn til hverandre og å godta og forstå ulikheter, vi skal oppmuntre hverandre, snakke til hverandre på en god måte, kjenne på følelser- sette navn på gode og vonde følelser. Vi skal vite at det er lov å være seg selv.

Dette krever et tilstedeværende personal, som er årvåkne og kan veilede barna i lek og konflikter, samtidig som de skal kunne trekke seg tilbake når de ser at barna løser konflikter selv. Ved å jobbe mye i små grupper så er det lettere for barna å bygge gode relasjoner. Det er arbeidsmiddel vi bruker mye.

Personalet skal heve kompetansen på samhandling med barn, foreldre og kollegaer. Samhandling og relasjoner er viktig for å kunne samarbeide og få frem det beste i hverandre. I barnehagehverdagen og på møter arbeider vi med intern opplæring innen temaet. Dette gjør vi for å bli bedre kjent med hverandre i personalet, med foreldre og barna.

Arbeid med relasjoner er veien å gå for å kjenne folk og lede dem med interesse og kjærlighet for deres person. Ved å øve og være bevisst på elementene i relasjonskompetanse vil vi lykkes bedre i samhandling med andre.

Vi vil bruke veiledningsprogrammet COS til å hjelpe oss å forstå hvorfor barn oppfører seg som de gjør og hvordan barnet kan hjelpes på en utviklingsstøttende måte. Dette vil være med å bidra til at vi blir bevisste på hvordan vi er i møte med andre.

COS - Circle of Security, Virginiamodellen.

COS, Trygghetssirkelen på norsk, er et brukervennlig verktøy for å analysere barns atferd, behov og følelser. COS skal hjelpe omsorgspersoner til å forstå hvorfor barn oppfører seg som de gjør og hvordan barnet kan hjelpes på en utviklingsstøttende måte.

Trygghetssirkelen er basert på omfattende forskning innen tilknytningsfeltet. Modellen er brukt over hele verden for å hjelpe barn å bli tryggere, til å utvikle god selvregulering og sosial kompetanse og derigjennom forebygge skeivutvikling.

Cos er et foreldreveiledningsprogram som skal fremme foreldrene (de ansatte) sin måte å tenke for å hjelpe barnet til en tryggere tilknytning ved å:

- øke sensitivitet og passende respondering når barn søker nærhet og utforsking.
- øke de ansattes evne til å reflektere over egen og barns atferd.
- hjelp til å reflektere over hvordan de voksnes historie påvirker nåværende omsorgsmønstre.

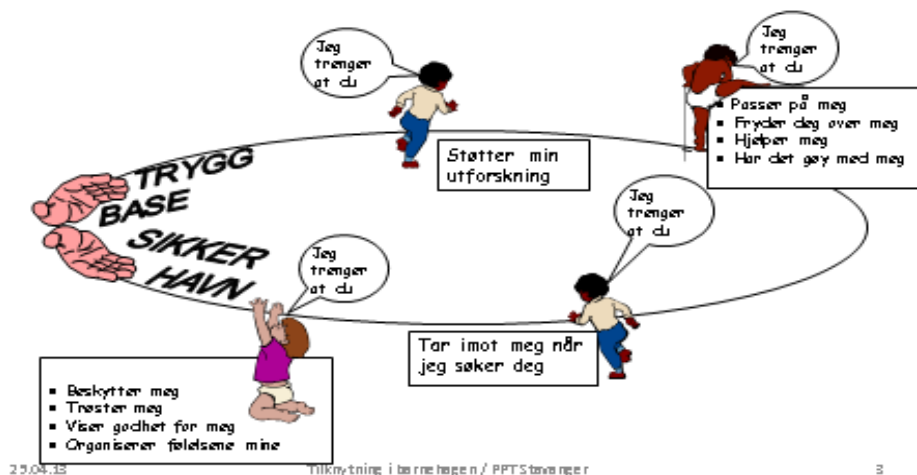
(Nesten) alt man trenger å vite for å være omsorgsperson kan sies med mindre enn 20 ord:

- Alltid: Vær STØRRE, STERKERE, KLOKERE - og GOD
- Når det er mulig: Følg barnets behov
- Når det er nødvendig: Ta styring

Trygghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

© Canger, Baftas, Morris, & Parrell, 1999

Satsingsfelt for å få trygge relasjoner mellom alle i Ganddal Barnehage.

Sosial kompetanse er kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon som vi trenger for å kunne samhandle med andre mennesker. Å utvikle sosial kompetanse i praksis er det samme som å lære sosiale ferdigheter ved å delta i fellesskapet og konkrete hendelser hver dag.

Lærer oss "KUNSTEN Å OMGÅS ANDRE"

Sosial kompetanse i Ganddal barnehage.

Sosiale ferdigheter er hvordan vi omgås andre på en god måte. God sosial interaksjon med andre en forutsetning for å kunne utvikle sitt potensiale. I Ganddal barnehage tenker vi at læring om seg selv og andre mennesker, og om samspill er med på å skape mening i barns liv. Vi voksne vil fokusere på muligheter og mestringsressurser hos barna. Barna skal oppleve egenverd, lek med jevnaldrende og tilhørighet i et positivt felleskap her i barnehagen. Barn er sosiale i fra første stund, ettersom barna vokser til utvides barnets sosiale vekst gjennom kommunikasjon med andre. Språket er en del av den sosiale helhet, som det å skaffe seg venner. Forskning viser at barns trivsel i barnehagen måles i om man har venner. I barnehagen vil vi at alle skal bli sett, akseptert og inkludert. Her må vi voksne være gode rollemodeller og veilede barn som trenger det. Barns evne til å danne positive relasjoner og vennskskapsforhold blir betraktet som svært viktig i menneskets liv. Sosiale utfordringer barn kan møte på kan være; Hvordan kan jeg få bli med på leken? Og; Hvordan kan jeg løse konflikten? Utvikling av sosial kompetanse vil pågå hele livet, i tråd med stadig økende sosiale utfordringer. Så barn

trenger trygge voksne som veileder dem i leken, men også jevn gamle så de øver opp sin sosiale mestring sammen med. Sosial kompetanse er altså både utvikling og læring. Sosial mestring er også viktig for å forebygge mobbing, barna i barnehagen skal oppleve at det er rom for alle. Sammen med dere foreldre kan vi forberede barna på voksenlivet, i et godt fellesskap. Sosial kompetanse og mestring er en del av den evige danningen. Her i barnehagen vil vi gi barna en god start på den sosiale arenaen, slik at de står godt rustet til å møte verden.

Hva gjør vi:

- Vi møter alle med tillit og respekt
- Vi gir barna varierte samspillserfaringer
- Vi gir barna opplevelser som fremmer deres opplevelse av egenverd og følelse av mestring
- De voksne er tydelige og gode rollemodeller
- Vi vil bruke ulike verktøy for å fremme sosial kompetanse, som vennekort, steg for steg, samtaler om situasjoner,

Vi vil trene på sosial kompetanse gjennom hele dagen, i all lek, inne og ute, ved måltida, med å vente på tur, i aktiviteter, i samling stunden, på turer osv.

Der voksne er beviste sin rollemodell. Og har nulltoleranse for mobbing, og at noen er stygge med hverandre.

LEK

Lek er en av de viktigste aktivitetene barn gjør. Da barna leker går de inn i sin fantasiverden og prøver ut ting de har sett og lært. Ganddal barnehage skal prioritere lek og verne om leken slik at barna skal få leke mest mulig. Vi vil gi barna felles inntrykk slik at de får felles lekereferanser og kan få en rikere lek sammen. Lek kan være med å knytte vennskap, berike språket og ordforråd, lære barna å ta hensyn, og lytte på andre. Barna må ta ansvar for at leken ikke stopper opp, og bruke fantasien for å komme videre. De får og prøvd ut grenser.

Det krev tilstedeværende voksne som fyller på og støtter barna til å utvikle ny lek. Vi har valgt yrke som tema dette året for å lett sette i gang lek som flere kan kjenne seg att i. Kanskje skal vi lære litt om mor og far sine yrker og prøve oss som tannlege, lege, brannmann, politi, rørlegger, kontorhjelpe Vi vil prøve å bruke nærmiljøet og foreldrene til å få inspirasjon og utvikling i leken.

Vi vil prioritere leken i det vi kjøper inn og det vi tilrettelegger for.

Vi voksne skal være gode rollemodeller,

Autoritativ væremåte

og tydelige,

Kjærlige,

Omsorgsfulle voksne -

Vi vil være rause og romslige og vite at når starten er god.....

Språk og språkstimulering

Barnehagen skal sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenking og som uttrykk for egne tanker og følelser.

Alle barn må få et rikt og variert språkmiljø og barn med sen språkutvikling eller andre språkproblemer må få tidlig hjelp. Rammeplan s29

Hva gjør vi for å sikre et godt og variert språklig miljø? jmf § 2,5 Språklig kompetanse.

- Alle barnegruppene bruker språktrappa som et hjelpemiddel til å sikre god språkutvikling for alle.
- Vi kartlegger det språklige miljøet to ganger i året.
- Vi har lese stund for alle hver dag, i smågrupper.
- Vi har startet arbeid med dialogisk lesing i en gruppe, for å prøve ut. Etterhvert i alle gruppene.
- Vi har samtaler med barna i samlingsstund og under måltidene, på turer, under aktiviteter, i stille situasjoner, der beviste voksne støtter og hjelper barn som har litt utfordringer ifht språk.
- Vi har fokusord felles i bhg. med teiknstøttet tale til.
- Vi har musikkksamling som språkstimulering for 5 åringene
- Vi har felles sanger, rim og regler hver måned. Som vi nytter i fellessamlingene.

Har vi barn med sen språkutvikling eller forståelse ? Hva gjør vi da?

- Vi har alle god kompetanse på barn språkutvikling.
- Diskuterer med de andre på Avdelingen - på hva andre har observert. - Alle ansatte har ansvar.
- Veiledning av andre i pedagogisk leder - gruppa, på hva som bør gjøres. Veilede hverandre på vegen videre.
- Vi kartlegger barn som vi har mistanke om sen språkutvikling /språkforståelse. *Nya Sits, Bo Ege, Eva og Tras* er gode hjelpemiddel.
- Og henviser videre til tidlig hjelp, Hvis det stemmer. Jmf. språktrappa.
- Vi organiserer språkgrupper med snakkepakken på avdelingene.
- Og er bevisst bruken av språk og hva god språkopplæring er.

- Barn med to eller flere språk som har tospråklig assistent, hjelper barna til å forstå. Er i tett samarbeid med pedagogisk leder på tema, bøker, fokusord, ol som avdelingen arbeider med. For å vere i forkant i språkinnlæring av nytt språk.

*Vi vil nytte observasjonsverktøyet Alle med, på alle barn. Det kartlegger de viktigste utviklingspunktene til barna. Slik at vi sikrer en god utvikling for alle og har et godt verktøy i foreldresamarbeidet.

De minste i barnehagen - «Toddlerne»

Å være «toddler» betyr den som stabber og går.

Tilvenningsperioden i barnehagen er svært sentral for barnets opplevelse av trygghet her. Vi legger stor vekt på å etablere en trygg relasjon mellom minst en voksen og barnet før foreldrene lar barnet være alene. Først når tryggheten er på plass er barnet klar for sin videre utvikling.

De aller yngste barna i barnehagen krever ekstra stell og omsorg. Aktivitetene må tilpasses behovene og kapasiteten deres. Ettåringene er nysgjerrige og bruker alle sansene for å bli kjent med omverden. For dem er det de små tingene som teller. De lukter og smaker på alt, kjenner på ulike overflater og på hverandre, de ser seg rundt og de undersøker. Barna står for mye av denne utforskningen selv, men det er viktig at de har et spennende og tilrettelagt fysisk miljø, og at de mottar nye impulser fra omgivelsene. Det er viktig at vi som er voksne tar oss god tid og lar barna oppleve ting i sitt eget tempo, og på sine egne premisser.

Rutiner er viktig for små barn, det er mye trygghet i dem. Vi har en fast dagsrytme hver dag. Gjentakelse ser ut til å være en sikker kilde til glede og mening for de minste. Gjentakelsene gir muligens barna en følelse av kontroll, oversikt og opplevelse av at tingene henger sammen. Dermed blir verden til å begripe, og handlingene lettere å huske. Rutiner er barnas "klokke".

I tillegg gir vi barna mange og varierte opplevelser gjennom uka. Dette gjennom fysiske aktiviteter, forming, lek, sang/musikk med mer. Tull og tøys, smil og latter er viktige elementer i hverdagen. Vi vil se glade barn som liker å leke.

Småbarn finner anledning til å leke i nesten alle situasjoner. Men leken er sårbar og kan fort bli ødelagt. Derfor er det viktig med tilstedeværende voksne som prøver å legge til rette for og skjermer barnas lek. For små barn vil hjem og barnehage til sammen utgjøre helheten i livet deres. Hjemmet og familien er aller viktigst for barnet. Derfor er det veldig viktig med all den informasjonen vi kan få av dere foreldre, som har innvirkning på barnets trivsel og utvikling. Foreldre og personal må samarbeide om den felles omsorgen for barnet, slik at den blir god og sammenhengende.

Flerspråklige og flerkulturelle barn

Nestekjærlighet, solidaritet, toleranse og respekt skal være grunnleggende verdier i barnehagen

(Rammeplanen side 12)

I et globalt perspektiv er det viktig at barn utvikler nestekjærlighet og solidaritet.

Flerspråklige og flerkulturelle barn og deres familier er med på å berike barnegruppene i vår barnehage. Barna og foreldrene tilfører barnehagen førstehåndskunnskap om sitt land, språk, mattradisjon, og religion. Kunnskapen om tradisjonene og kulturen bruker vi i samlinger og temaarbeid med barna som for eks. i sanger, telling, høytider, klesdrakt, eventyr osv.

Vi samarbeider med foreldrene om prosjekter/aktiviteter i forbindelse med høytidsdager eller tradisjonelle markeringer, som for eks. på FN-dagen.

For flerspråklige barn som har krav på en tospråklig assistent (TA), vil barnehagen sammen med foreldrene søke om TA. Barnehagen anser barnets morsmål som grunnleggende for å kunne lære seg et annet språk. For å kunne lære og også bygge videre på sin lærdom, er det vesentlig og kontinuerlig å utvikle sitt morsmål.

Den tospråklige assistenten er med å styrke barnets tospråklige identitet og er en brobygger mellom morsmål og norsk.

Barnehagen samarbeider med "Senter for flerspråklige barn og unge" (FBU). På deres nettside finner man mer informasjon vedrørende temaet.

Linke til "Senter for flerspråklige barn og unge": <http://www.minskole.no/fbu>

Linke til Rammeplanens temahefte om språklig og kulturelt mangfold:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Barnehager/Temahefte_om_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf

BARNEHAGENS SAMARBEIDSPARTNERE

- Sandnes kommune og deres hjelpetjenester:
- PPT (pedagogisk - psykologisk tjeneste) gir konsultativ og rådgivende hjelp til ansatte i skole og barnehage og i andre hjelpetjenester for å øke kompetansen på det spesialpedagogiske området, slik at det pedagogiske tilbudet blir best mulig.

- Styrket barnehagetilbud medvirker til at barn i barnehagene i Sandnes får et tilrettelagt tilbud. Dette gjøres ved å gi spesialpedagogisk hjelp til barn i førskolealder og ved å gi støttetimer til barna/barnehagene.
- Ganddal helsestasjon
- Ressurshelsestasjonen
- Ungdomskoler og videregående skoler i distriktet, slik at elever får innblikk i og forståelse for pedagogisk arbeid med barn.
- Barnevernstjenesten gir råd og veiledning til personalet. Det kan være i saker vi trenger råd og veiledning og dersom vi fatter mistanke om omsorgssvikt eller mishandling av barn. Barnehagen har nedskrevne rutiner for melding av saker til barnevernet.
- Skoler og barnehager i Ganddal skolekrets samarbeider om å gi barn i kretsen en god overgang fra barnehage til skole

5 åringene i barnehagen - krav og forventninger

Vi vil jobbe mot å skape en god avslutning på barnehagetiden, slik at det enkelte barn skal møte skolen med lærelyst og nysgjerrighet. Å stimulere barnets egen lyst til å lære er et mål. Her blir det viktig å ta utgangspunkt i barnets interesser og spørsmål. At vi voksne viser positiv interesse for barnet og hva det driver med, påvirker dets trivsel og utvikling både i barnehage og skole. Å være skoleklar handler om mer enn å kunne bokstaver og tall. Men at barnet har tro på seg selv, kan ta vare på seg selv og andre. At barnet tar positiv kontakt med andre, kan opprettholde vennskap, være inkluderende blir viktig for å kunne oppleve sosial mestring i felleskapet.

Andre mål:

- Tar hensyn
- Venter på tur
- Lytter
- Rekker opp hånden
- Selvstendighet ved toalett
- Kle på seg selv
- Holde orden og passe på tingene sine
- Si fra når en fryser/trenger noe
- Konsentrere seg om en gitt oppgave
- Ta imot kollektive beskjeder
- Skrive navnet sitt

Overgang barnehage – skole

Sandnes kommune har laget en felles plan for barnehager og skoler, *“Plan og rutiner for samarbeid og sammenheng mellom barnehager og skoler”*. Planen sier noe om hvordan overgangen fra barnehage til skole er tenkt gjennomført.

Lenke:

https://www.sandnes.kommune.no/Fillager/Internett/resultatenheter/barnehager_felles/Plan_%20rutiner_samarbeid_sammenheng_mellom_barnehager_skoler.pdf

Hensikt med planen?

Skolestart er en viktig milepæl i barnets liv, noe å se fram mot med forventning. Gode rutiner i overgangsprosessen skal sikre informasjonsflyt mellom de to læringsarenaene og et tett samarbeid mellom foresatte, barnehage og skole. Planen er utarbeidet i tråd med føringer gitt i Kunnskapsdepartementets veileder “Fra eldst til yngst – samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole” (2008). Formålet er å skape en god overgang for barn når de begynner på skolen. Foreldre og foresatte skal være aktive parter i samarbeidet.

Gjennom planen vil Sandnes kommune sikre at:

- Barnehagetiden avsluttes på en god måte og skolen/SFO forbereder seg på å ta imot barnet.
- Barnet blir kjent med skolen i god tid før skolestart.
- Det er sammenheng og progresjon i læringsinnholdet i barnehage og skole.
- Foreldre godkjenner informasjonsoverføring fra barnehage til skole og har muligheter for aktiv medvirkning i denne.
- Det finnes informasjon om rettigheter for minoritetsspråklige elever som er tilgjengelig for foreldre på et språk som de forstår.
- Barnehage og skole har felles møteplasser for å avklare forventninger, til felles planlegging og kompetanseutvikling.

MILJØFYRTÅRN

Barnehage er sertifisert som miljøfyrtårnbedrift

At barnehagen er sertifisert betyr at vi skal framstå som et godt forbilde og jobbe aktivt for å oppfylle miljøkrav på bestemte områder. Arbeidet drives av en miljøgruppe som består av en person fra hver avdeling samt styrer. Hvert år sendes det en miljørapport til stiftelsen Miljøfyrtårn. Rapporten skal beskrive arbeidet gjennom året samt inneholde handlingsplan for nytt år.

Gjennom bransjekrav har vi fokus på blant annet HMS - systemet, avfallssortering, innkjøp av miljøvennlige varer, bruk av kollektivtilbud når vi er på turer, ENØK - tiltak m.m.

Vi har et pedagogisk opplegg når det gjelder barnas forhold til miljø:

- Miljøvern - vi lærer barna å ta vare på naturen - fokus på søppel i naturen
- Avfallssortering - alle barn er med og tar ansvar i sorteringen. Hvorfor sorterer vi og hva blir det til
- Gjenbruk - vi bruker naturmaterialer som barna finner i formingsaktiviteter. Vi er bevisst på hva vi kaster og hva vi kan gjenbruke
- Matproduksjon og forbruk - hvor kommer maten fra. Kasting av mat - vi tar ikke til oss mer enn vi klarer å spise opp
- Vi leser fortellinger og bøker og synger sanger om miljøvern

Link til Grønn Hverdag: www.gronnhverdag.no

Mål: BARN LÆRER Å VÆRE EN MILJØDETEKTIV

DANNING

Danning er:

Det du husker

Når du har glemt

Det du har lært

(Definisjon av Ellen Key)

FORELDRESAMARBEID

Barnehagen skal i samarbeid og forståing med heimen ivareta barna sine behov for omsorg og leik, og fremma læring og danning som grunnlag for allsidig og utvikling(Barnehagelova § 1, Formål).

Kjerneprosesser i foreldresamarbeid:

Mål, for foreldrene:	Tiltak personale
Oppleva å bli møtt på ein profesjonell måte Oppleva å bli lytta til og teke på alvor Opplever gjensidig respekt og anerkjenning Vera trygg for at barna blir sett og høyrte i barnehagen Få informasjon om korleis barna sin dag har vore Få tilbud om 2 samtaler i året, evt.fleire ved behov/ønske Ansvarsgruppemøte ved behov Kjenna til at det er dei som dannar den viktigaste ramma rundt barns utvikling, og barnehagen er en god og viktig nr to for veldig mange	At personalet skal : • Byggja relasjonar med <u>alle</u> foreldra ved å : - Helsa og vera smilande og imøtekomande - Lytta til og ta på alvor, visa respekt - Kunna ta negativ kritikk på ein profesjonell måte - Snakka med foreldra og fortelja litt frå dagen - Bruka humor • Gode rutinar for å gje dagleg informasjon til og frå foreldra • Kjenna til at det er foreldra som dannar den viktigaste ramma rundt barns utvikling, og barnehagen er en god og viktig nr to for veldig mange. • Ta opp evt.negative ting ang.barna etter kvart

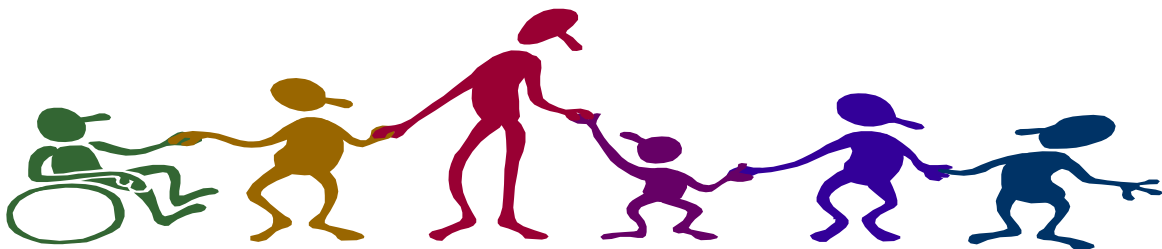
Foreldrene/foresatte kan forvente at:

- Barnet blir tatt hyggelig imot av en voksen når det kommer til barnehagen
- Barnet leker i trygge omgivelser både inne og ute, og at det alltid er en voksen i nærheten
- Barnet møter en kultur det er godt å være en del av
- Barnet utvikler empati og venne egenskaper
- Barnet får boltrere seg i lek
- Barnet tar del i litteratur, sang og musikk samt ulike kunst- og kulturformer
- Barnet gis mulighet til å: skape, bygge, forme, male, danse, fortelle og filosofere
- Barnet har medvirkning på hverdagen sin.

- Barnet er ute, på lekeplassen eller på tur hver dag
- Barnet opplever måltidene som trivelige
- Barnet får hvile og søvn slik det passer hvert enkelt barn
- Det gjennomføres intervju / barnesamtaler med 5 -åringene hvert år.
- De ansatte har kompetanse og arbeidsglede.
- De ansatte skaper et miljø preget av lek, glede og varme
- De ansatte er genuint opptatt av hvert enkelt barn, og forteller om barnet til foreldrene
- De ansatte overholder taushetsplikten slik den er beskrevet i Lov om bhg § 20.og §21
- Barnehagen har et godt inneklima, er vedlikeholdt, ren og ryddig
- Foreldresamtale avholdes mellom foreldre/foresatte og pedagog, minst to ganger pr barnehageår
- Det gjennomføres brukerundersøkelse for foresatte hvert år

Barnehagen forventer at foreldrene/foresatte:

- Gir viktig informasjon om barnet til barnehagen
- Gir beskjed dersom barnet ikke kommer i barnehagen
- Leser informasjon fra barnehagen
- Gir beskjed til en ansatt når barnet blir hentet i barnehagen
- Gir beskjed til en ansatt dersom andre enn foreldrene skal hente barnet
- Overholder avtalt oppholdstid, og betaler barnehageavgiften innen fristen
- Tar barnehagens vedtekter til etterretning
- Gir tilbakemelding på hvordan barnehagetilbudet oppleves
- Svarer på brukerundersøkelsene

ARBEIDSMÅL og KOMPETANSEHEVING 2015 -2018

Tid	Kompetanse heving	Mål	Arbeidsmetoder	Tema
Bhg året 2015 - 2016	Relasjons - kompetanse	- Sikre kunnskap og handlingskompetanse om utviklingsstøttene samspill mellom barn og voksne og barn i mellom - Bli bevisst på hvordan vi virker på andre. - Utvikle trygge voksen miljø som gir rom for tilbakemeldinger og utvikling - Bli bevisst og reflektert og videreutvikle egen rolle som omsorgs person	- Opplæring av tilsette. - Bli kjent med alle. - Nytte ulike hjelpemidler for å lære sosial kompetanse - Jevnlige grupper med sosial kompetanse - Ha lek og lekegrupper fast	- Å være en god venn - Lek Yrke - Lærer navn på alle barna i bhg og foreldrene sitt på sin avdeling.
	IKT	- Alle skal ha kunnskap om IKT som hjelpemiddel i bhg - Alle skal kunne bruke ulike IKT verktøy som er i barnehagen	- Opplæring av personalet - Prøve ut sammen med barna	
Bhg året 2016 - 2017	Tidlig innsats	- Sikre at barn får bli den beste av seg selv. - Sikre nødvendig kunnskap og handlingskompetanse for å oppdage og bistå barn og barn med særlig behov. - Sikre kunnskap om og involvere andre aktuelle samarbeidsparter straks det er nødvendig	Opplæring av personalet.	- Alle er viktige for den de er - Lek
	Språklig og kommunikasj -on	- Utarbeide plan for målretta arbeid. - Bruke språktrappa for Sandnes kommune. - Har språkutviklende samtaler med barna. - Kunnskap om kommunikasjon. - Har kunnskap om barna sin språkutvikling.	- Arbeide målbevisst med språk og kommunikasjon - Opplæring av personalet	- Alle er like verdifulle - lek

Bhg året 2017 - 2018	Ledelse Selvledelse og egenledelse	Alle tek ansvar og arbeider selvstendig til barns beste. Vi har fokus på hva er best for barnet. Vi skal ha gode organisatoriske verktøy for å planlegge, evaluere og dokumentere arbeidet. Vi arbeider alle for å ha et godt arbeidsmiljø Vi vil utvikle oss og lære mer i rollen vår. Vi veileder hverandre for å bli bedre sammen.	Arbeider målbevist på ledelse. Vi lager gode system og verktøy.	Vi kan alle hjelpe andre videre lek
----------------------------	---	---	---	---

For å sikre arbeidet har vi ulike møtepunkt:

- Avdelingsmøter. 1,5 time annen hver veke, ansvar pedagogene
- Pedagogisk leder møter, 1,5 timer hver veke, ansvar pedagogene og styrer
- Personalmøter, 2 timer hver måned, ansvar pedagogene og styrer
- Medarbeidersamtale 2 timer i året eller ved behov. Ansvar styrer
- AMG møte, 1 time hver måned, ansvar verneombud og styrer
- Refleksjonsmøter med medarbeiderne, 1 time hver måned, ansvar pedagogene og styrer
- Veiledning med pedagogene, $\frac{1}{2}$ -1 time i måned ansvar pedagogene og styrer
- Veiledning av personalet etter behov og ønske, ansvar styrer
- Foreldremøter, 2 timer 2 ganger å året, ansvar styrer
- AU og SU, ved behov ca 6 ganger i året, ansvar styrer
- Bruker undersøkelse hvert annet år
- Medarbeiderundersøkelse hvert annet år.
- Dialog møte med kommunal direktør 2 timer i året.

I våre møtepunkt vil vi kontinuerlig vurdere og evaluere arbeidet vårt. Vi vil se på hva som fungerer og hvorfor ,, og hva kunne være bedre og hvordan.(kvalitets krysset)
Vi dokumenterer arbeidet ved å skrive dagrapporter, ta bilder til foreldre på tavler og bøker. Vi har skriftlige planer og evaluering av månedene, og halvtårs evaluering av årsplanen vår.

Planer som vi arbeider etter i tillegg i Langtidsplanen :

- **Progresjonsplan.**
Sikre fagområdene, og at arbeidet skal ha progresjon i fht alder. Ligg på heimesiden
- **Kvalitetsplan til Sandnes Kommune,** *Satsingsområdet er Relasjoner, språk, ledelse og tidlig innsats, Ligger på heimesiden*
- **Antimobbepplan,** *ligger på heimesiden*
- **Årsplan** for gjeldene barnehageår
- **Sommerplan.** For juli måned for heile barnehagen
- **Månedspaner** hver måned for hver avdeling.
- **Ukeplaner.** For hver avdeling / base